

Guia Docent

Didàctica General

Curs 2011-2012

Professor: Vicent Horcas López

GUIA DOCENT DE L'ASSIGNATURA

DADES D' IDENTIFICACIÓ

Nom de l' assignatura:	Didàctica general
Codi	33601
Caràcter:	Formació Bàsica
Titulació:	Grau de Mestre/a en Educació Infantil Grau de Mestre/a en Educació Primària
Grup	D
Llengua	valencià
Departament:	Didàctica i Organització Escolar
Professor/es responsable/es:	Vicent Horcas López Vicent.horcas@uv.es
Horari d'atenció	Dilluns 9:30 a 11:00 Dimecres 11:30 a 13:00

INTRODUCCIÓ A L'ASSIGNATURA

La **Didàctica General** fa referència al coneixement i al saber que sustenten les pràctiques pedagògiques que fan possible una relació educativa viva i fèrtil. La **Didàctica** tracta d'**elaborar el sentit de l'ensenyar i l'aprendre** atenent al sentit de les situacions, les relacions i les accions pedagògiques; i **tracta d'orientar el sentit d'allò educatiu** atenent les possibilitats i les limitacions que imposa el marc cultural, administratiu i social actual.

L'assignatura de Didàctica General en les titulacions de Grau de Mestre/a en Educació Infantil i Grau de Mestre/a en Educació Primària **té caràcter introductor i de formació bàsica** tractant d'apropar, als i les estudiants, a les problemàtiques pròpies de les pràctiques educatives així com a la recerca i elaboració d'un coneixement pedagògic complex i ric.

OBJECTIUS GENERALS

- a) Adquirir les categories conceptuals bàsiques que permeten realitzar anàlisi fonamentats de la pràctica docent.
- b) Profunditzar en la idea de l'educació com un acte estretament vinculat a un compromís polític-social i reflexionar sobre la falsa creença en torn al caràcter neutre de l'educació i del currículum, prenent consciència de la importància de la mediació docent.
- c) Analitzar les interrelacions entre el sistema educatiu, l'ensenyança, la institució escolar i la realitat econòmica, cultural i política de l'entorn.
- d) Analitzar les principals experiències innovadores del segle XX en educació Infantil i Primària.
- e) Adquirir els sabers pràctics que introdueixen o modifiquen les relacions entre la/el mestra/e, la cultura i l'alumnat, sabent situar-se en primera persona respecte a eixes posicions a l'aula, el centre i la comunitat educativa.
- f) Desenvolupar la capacitat de recerca, selecció i utilització de fonts documentals i material bibliogràfic propis dels problemes i temàtiques a tractar.
- g) Utilitzar, discriminant entre ells, instruments d'anàlisi de la pràctica docents i les seves condicions, identificant la implicació que suposa a cada Mestra/e l'aplicació dels diferents documents que regulen la pràctica docent

COMPETÈNCIES**Competències específiques de la matèria.**

- Analitzar i comprendre els processos educatius en l'aula i fora d'ella en cada etapa.
- Conèixer els fonaments de l'educació infantil i primària.
- Analitzar la pràctica docent i les condicions institucionals que l'emmarquen.
- Conèixer l'evolució històrica del sistema educatiu en el nostre país i els i els condicionaments polítics i legislatius de l'activitat educativa.
- Abordar resoldre problemes de disciplina.
- Conèixer i abordar situacions escolars en contextos multiculturals i de coeducació.
- Conèixer i aplicar experiències innovadores en educació infantil i primària.
- Participar en la definició del projecte educatiu i en l'activitat general del centre atenent a criteris de gestió de qualitat.

TEMARI I PLANIFICACIÓ TEMPORAL

T	Continguts	Sessions
1	L'educació, l'escola i el coneixement	5
2	El currículum.	5
3	La vida a les aules. Les relacions educatives	5
4	Ser mestra, ser mestre.	5
	Total	

CONTINGUTS

Els continguts s'estructuren en quatre blocs temàtics. No responen tant a títols de temes com a problemàtiques que es van a treballar al llarg del quadrimestre i que, per tant, es troben interrelacionats.

1. L'educació, l'escola i el coneixement

- Reptes socials del segle XXI: el saber per a viure.
- La funció social de l'escola i de l'educació obligatòria.
- El sistema educatiu. Marc legislatiu i administratiu del currículum. Reformes curriculars.
- Pensar l'escola pública i l'escola inclusiva.

2. El currículum.

- Enfocaments teòrics sobre el currículum.
- El currículum explícit, ocult i nul.
- La planificació del currículum i els nivells de concreció curricular
- Propostes i experiències educatives innovadores.
- Els materials escolar.

3. La vida a les aules. Les relacions educatives

- L'ensenyança com a procés de relació i comunicació a l'aula i al centre.
- El desig d'aprendre i el desig d'ensenyar.
- L'alumnat com a subjecte educatiu
- El saber vinculat a l'experiència, a la vida: L'educació afectiva-emocional.
- La convivència i el tractament de conflictes
- Espais d'aula, organització de l'activitat i estructura de les tasques acadèmiques.
- L'atenció a la diversitat en l'escola
- L'avaluació educativa.

4. Ser mestra, ser mestre.

- L'ofici de mestra i mestre.
- Bones pràctiques docents: la pràctica reflexiva emancipadora.
- L'autonomia professional i la coordinació amb la comunitat educativa
- Pràctiques curriculars innovadores.
- La coeducació, la sostenibilitat i la interculturalitat al currículum. El centre com unitat d'innovació

METODOLOGIA

Les activitats a realitzar per desenvolupar el programa s'orienten per una idea bàsica: "la formació inicial de les i els mestres ha de facilitar el desenvolupament dels recursos intel·lectuals i pràctics que ajuden a prendre decisions responsables en la seva activitat professional". Es considera que una mestra o un mestre ha de prendre decisions basades en el seu propi criteri (no segons el que diuen els apunts, o un manual o una norma) i també ha de disposar de recursos pràctics, es a dir, saber com fer les tasques fonamentals del seu ofici. Per tal de respondre a aquesta idea bàsica, l'organització de tota l'assignatura està pensada per afavorir el desenvolupament del pensament propi de cada estudiant i l'adquisició de recursos pràctics per al desenvolupament professional.

L'organització del treball s'articula al voltant de dues tasques individuals i una en grup

Tasques individuals:

- a) Elaboració i valoració crítica personal de les qüestions plantejades en cada un dels temes exposats a la classe.
- b) Elaboració de la ressenya d'un llibre o una pel·lícula; aquesta reflexió pot ser escrita o pot tindre altre format.

Tasca en grup:

A les classes presencials es desenvoluparan i debatran els treballs realitzats pels equips d'alumnes mitjançant el següent procés:

1. Constitució dels equip i distribució dels temes
2. Anàlisi de materials, recerca bibliogràfica
3. Elaboració del guió
4. Elaboració, revisió i distribució dels guions i esquema de treball a la resta dels equips
5. Tutoria: assaig de l'exposició
6. Exposició i debat del tema.

La metodologia a utilitzar contemplarà per tant les modalitats següents: lectures, anàlisi de textos, treball cooperatiu, estudi de casos, debats, diàlegs, fòrums, seguiment de

l'actualitat social i educativa a través dels mitjans de comunicació, revistes especialitzades, etc. Les classes, per tant, són producte de petits seminaris per anar aprofundint en el continguts de cadascun dels blocs temàtics.

A les classes es desenvoluparan tècniques d'anàlisi, estudi de textos, comprensió de conceptes bàsics de l'assignatura

AVALUACIÓ DE L'APRENTATGE

El procés d'avaluació tindrà un caràcter continu, formatiu i al mateix temps participatiu. Es durà a terme tant des de la perspectiva individual com grupal, tenint en compte els diversos objectius marcats en el programa. Pel que fa a l'assistència, es considera obligatòria, valorant en aquest sentit la participació en les exposicions i les classes.

L'avaluació es realitzarà a partir de:

- a) El treball i comentari personal de cada tema. La participació en els debats, l'aportació de coneixements per mitjà de la investigació personal, la novetat metodològica de les presentacions, la claredat i el rigor en el tractament de la informació, l'assistència i la participació en els fòrums i tutories.
- b) Treball i exposició d'un tema en grup.
- c) Ressenya d'un llibre o pel·lícula

Totes i cadascuna de les parts han de superar-se per a obtenir una qualificació d'apte.

Valoració numèrica:

I. Treball individual

- a) Respostes a les qüestions plantejades en cada tema (30%)
- b) Ressenya d'un llibre a concretar amb el professor. (20%)

II. El treball en grup: la seua presentació, qualitat teòrica, nivell de cooperació i claredat de l'exposició (40 %).

III. Seguiment a través dels mitjans de comunicació de l'actualitat social i educativa (10%)

Els **critèris de valoració** es centren, doncs;

- Rigor i precisió amb que s'utilitzen els conceptes
- Utilització de materials de referència (en termes qualitatius i quantitius)
- Grau d'elaboració i organització de les idees. Capacitat de síntesi.
- Profundització de les argumentacions
- Correcció gramatical i sintàctica de l'expressió

- Exposició clara, ordenada i documentada dels continguts.
- Organització del text seqüencial i lògica
- Participació activa, compromís i interès
- Qualitat dels treballs presentats: adequació als conceptes teòrics explicats, elaboració, originalitat, incorporació de informació complementaria, etc.
- Originalitat, creativitat i pertinència de les idees i opinions personals en classe i en els treballs.

MODALITAT NO PRESENCIAL

- I. Elaboració d'un assaig de cada bloc temàtic i resposta a les qüestions plantejades en cada tema. (30%)
- II. Lectura d'un llibre inclòs a la bibliografia o a proposta de l'alumne/a però consensuat amb el professor/a. (20%)
- III. Prova escrita. (50%)

BIBLIOGRAFIA

Bibliografia bàsica:

- BLANCO, Nieves (2005): "Innovar más allá de las reformas: reconocer el saber de la escuela" en Revista Electrónica Iberoamericana sobre Calidad, Eficacia y Cambio en Educación, vol.3, nº 1. (www.ice.deusto.es/rinace/reice)
- BLANCO, Nieves (2006): "Saber para vivir" en Mañeru, Ana y Piussi, Anna M^a (2006): *Educación, nombre común femenino*. Ed. Octaedro. Barcelona
- CARBONELL, Jaume (2008): "El valor y el poder de la educación", en Carbonell, Jaume: *Una educación para mañana*. Ed. Octaedro. Barcelona
- CARBONELL, Jaume (2008): "La innovación educativa", en Carbonell, Jaume: *Una educación para mañana*. Ed. Octaedro. Barcelona
- CARBONELL, Jaume (2008): "Qué enseñar y aprender? Acerca del conocimiento escolar", en Carbonell, Jaume: *Una educación para mañana*. Ed. Octaedro. Barcelona
- CONTRERAS, José (2003): "Hay otras escuelas" en *Revista Kikiriki*, nº 70
- GIMENO, José (1999): "La educación pública: cómo lo necesario puede devenir desfasado" en AAVV: *Escuela pública y sociedad neoliberal*. Ed. Miño y Dávila. Madrid
- MARTÍNEZ, Jaume (1998): "Materiales curriculares y cambio educativo. Siete cuestiones abiertas y una propuesta de urgencia" en Martínez, Jaume: *Trabajar en la escuela: profesorado y reformas en el umbral del siglo XXI*. Ed. Miño y Dávila, Madrid.
- REIMER, Everett (1986): "Qué hacen las escuelas" en Reimer, Everett: *La escuela ha muerto*. Ed. Labor. Barcelona
- RIZZI, Rinaldo (1997): "El aula-clase como espacio de relación" y "La gestión cultural y educativa de la clase" en Campiglio, Alberto y Rizzi, Rinaldo (1997):

Cooperar en clase. Ideas e instrumentos para trabajar en el aula. Ed. MCEP. Morón de la Frontera, Sevilla

- SALINAS, Dino y HERNÁNDEZ, Reyes (2008): “La evaluación didáctica como componente del diseño y desarrollo curricular”
- VAN MANEN, Max (2010): “La experiencia de la curiosidad y el asombro asombro del niño” y “¿Cómo experimentan los niños nuestra presencia?” en Van Manen, Max: *El tono en la enseñanza.* Ed. Paidós. Barcelona
- ZAMBRANO, María (2007): “La vocación de maestro” en Zambrano, María: *Filosofía y educación. Manuscritos.* Ed. Ágora. Málaga

Bibliografía complementaria:

- AAVV (2010): *Buenas noticias de la escuela.* Madrid, Sabina editorial
- CARBONELL, Jaume (coord.) (2000): *Pedagogías del siglo XX.* Barcelona, Ciss-Praxis.
- DANIELS, H. (2003): *Vygotsky y la pedagogía.* Barcelona, Paidós
- DELORS, J. (1994). *Los pilares de la educación.* Madrid, Santillana
- DÍAZ BARRIGA, Ángel (2009): *Pensar la didáctica.* Buenos Aires, Amorrortu
- FENSTERMACHER, G. y SOLTIS, J. (1998): *Enfoques de la enseñanza.* Buenos Aires, Amorrortu
- FREIRE, Paulo (1993): *Cartas a quien pretende enseñar.* Buenos aires. Siglo XXI
- GIMENO SACRISTÁN, José (coord.)(2009): *Educación por competencias. ¿Qué hay de nuevo?* Madrid, Morata
- JACKSON, Philip. (1991): *La vida en las aulas.* Madrid, Morata
- JOYCE, B. y WEIL, M. (2002). *Modelos de enseñanza.* Barcelona, Gedisa
- MEIRIEU, Philippe (2008): *Carta a un joven profesor.* Barcelona, Graó
- MONTOYA, Mª Milagros (2008): *Enseñar: una experiencia amorosa.* Madrid, Sabina Editorial
- PETTINI, A. (1977). *Freinet y sus técnicas.* Salamanca, Sígueme
- PIUSSI, Anna M^a y MAÑERU, Ana (coords) (2006): *Educación, nombre común femenino.* Barcelona, Octaedro.
- POSTMAN, Neill (1999): *El fin de la Educación.* Barcelona, Octaedro
- SALINAS, Dino (2002): *¡Mañana examen! La evaluación: entre la teoría y la práctica.* Barcelona. Graó
- SILVA, Tomaz Tadeu (2001). *Espacios de identidad: nuevas visiones sobre el curriculum.* Barcelona, Octaedro
- STENHOUSE, Lawrence (1984): *Investigación y desarrollo del curriculum.* Madrid, Morata.
- VAN MANEN, Max (1998): *El tacto en la enseñanza. El significado de la sensibilidad pedagógica.* Barcelona, Paidós
- ZAMBRANO, María (2007): *Filosofía y Educación. Manuscritos.* Málaga. Ed. Ágora

NORMES PER A LA CONSTITUCIÓ D'EQUIPS DE TREBALL I FUNCIONAMENT

- ☞ Els equips estaran constituïts per un màxim de cinc persones que es comprometen amb el treball grupal.
- ☞ Triaran el tema.
- ☞ Han d'assistir tots a les tutories i seminaris assignats.

Treball:

- Recerca d'informació i elaboració d'un primer índex que presentaran al professor/a.
- Redacció del tema, proposta d'activitats didàctiques, elaboració de preguntes per a la resta de companys/es i entrega en la tutoria per a ser corregit pel professor/a.
- Reelaboració del tema en funció de les anotacions de la professor/a.
- Entrega del tema final en paper i en format digital una setmana abans de ser presentat a la classe.
- Presentació del tema i les activitats.

Els grups valoraran el seu propi treball i mitjançant una fitxa d'autoavaluació.

GUIA RESSENYA DEL LLIBRE

1. Informació sobre el autor/autors (formació, bibliografia, línies d'investigació, etc.)
2. Informació bàsica del llibre: (títol i any de publicació i editorial, ciutat, edició...)
3. Temàtica general: resum del llibre, exposició dels temes i les idees fonamentals del llibre...
4. Selecció i comentari: tria tres fragments del llibre que consideres d'especial rellevància, reproduueix-los i comenta'ls amb més detall (arguments, tesis o idees que hi apareixen, relació amb la resta del capítol i la resta del llibre, perquè consideres importat el fragment, relació amb els continguts de la matèria, crítica de les idees, etc.)
5. Valoració final: què pot aportar el llibre al món de l'educació, importància de les seues propostes i tesis, claredat i rigor del llibre, valoració argumentada...